

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 275

Leidimas lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

62 metai

2019 m. rugpjūčio 14 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

NUOMONĖS

Regionų komitetas

134-oji RK plenarinė sesija, 2019 4 10–2019 4 11

2019/C 275/01	Europos regionų komiteto nuomonė. Europos semestras ir sanglaudos politika: struktūrinių reformų ir ilgalaikių investicijų derinimas.....	1
2019/C 275/02	Europos regionų komiteto nuomonė. ES miškų strategijos įgyvendinimas	5

LT

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

134-OJI RK PLENARINĖ SESIJA, 2019 4 10–2019 4 11

Europos regionų komiteto nuomonė. Europos semestras ir sanglaudos politika: struktūrinių reformų ir ilgalaikių investicijų derinimas

(2019/C 275/01)

Pranešėjas	Rob Jonkman (NL/ECR), Opsterlando vykdomosios tarybos narys
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „2019 m. metinė augimo apžvalga. Stipresnė Europa pasaulinio neapibrėžtumo sąlygomis“
	COM(2018) 770 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga

1. Europos semestras – svarbiausia ES lygmens priemonė, skirta valstybių narių (socialinės) ekonominės ir biudžeto politikos koordinavimui, pagal kurią iš valstybių narių tikimasi, kad jos derins savo ekonominę ir biudžeto politiką su ES lygmeniu nustatytomis konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis. Strategija „Europa 2020“ yra politinis rekomendacijų pagrindas. Pateikdama rekomendacijas Europos Komisija siekia valstybes nares paskatinti įgyvendinti struktūrines reformas, skirtas ekonomikai stiprinti, užimtumui bei socialinei įtraukčiai skatinti ir investicinei aplinkai gerinti.
2. Remdamosi šiomis rekomendacijomis, valstybės narės parengia savo nacionalines investavimo strategijas. Kartu su metinėmis nacionalinėmis reformų programomis (NRP), šios strategijos suteikia pagrindą nacionalinėms ir ES lėšomis remtiniams prioritetiniams investiciniams projektams. Todėl Europos semestras visus metus daro poveikį ES, nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų politikos formavimui.
3. Dabartiniu programavimo laikotarpiu (2014–2020 m.) ES pradėjo glaudžiau koordinuoti Europos semestrą ir sanglaudos programas valstybėse narėse ir regionuose. Neseniai Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato (EMPL GD) atliktas tyrimas rodo, kad dabartiniai Europos struktūriniai ir investicijų (ESI) fondai yra susiję su maždaug 60 % konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų.
4. Kitu programavimo laikotarpiu (2021–2027 m.) Europos Komisija siekia labiau privalomo sanglaudos politikos ir Europos semestro koordinavimo, kad būtų padidintas pagal sanglaudos politiką finansuojamų intervencinių priemonių veiksmingumas ir pasiekta tvaresnių rezultatų. Siekiant šio tikslo, 2019 m. Europos semestro metu daugiau dėmesio bus skiriama investavimo poreikių įvertinimui, kuriuo bus vadovaujama priimant 2021–2027 m. programavimo sprendimus. 2019 m. šalių ataskaitose bus analizuojami kiekvienos šalies investavimo poreikiai, o kai reikia – ir sektorių bei regionų investavimo poreikiai. Remiantis šia analize, naujame šalies ataskaitos priede bus nurodyta, kokie investavimo poreikiai siejami su 2021–2027 m. sanglaudos politika.
5. Naujų sanglaudos programų atveju Komisija pasiūlyme dėl Bendrųjų nuostatų reglamento siūlo, kad į konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas būtų atsižvelgta ne mažiau kaip du kartus: programavimo laikotarpio pradžioje ir atliekant laikotarpio vidurio vertinimą. Šį vertinimą yra numatyta atlikti 2025 m.
6. Komisija aiškiai atsižvelgia į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas tvirtindama tiek partnerystės susitarimą, tiek ESI fondų programas.

7. Komitetas apgailestauja, kad Komisija, dar prieš pateikdama savo pasiūlymus dėl reglamentų, taikomų naujoms ES finansavimo programoms nuo 2021 m., ir dėl naujojo valdymo ciklo, kuris prasideda po 2019 m. gegužės mėn. Europos Parlamento rinkimų, iki šiol nėra pateikusi jokio pasiūlymo dėl strategijos, pakeisiančios strategiją „Europa 2020“, nepaisant pakartotinių Komiteto ir Parlamento prašymų ir kritinių Europos Audito Rūmų pastabų. Tačiau Komitetas palankiai vertina tai, kad 2019 m. sausio 30 d. Europos Komisija paskelbė diskusijoms skirtą dokumentą „Darni Europa – iki 2030 m.“, dėl kurio RK parengs atskiras, su valdymo aspektais ir aplinkos bei klimato politikos tikslų įgyvendinimu susijusias nuomones. Iš tikrųjų, jei Europa nori sėkmingo esminio poslinkio, kad iki 2030 m. taptų tvari, būtina visapusiškai įtraukti vietas ir regionų valdžios institucijas, nes jos atsako už 65 % darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą.

Komiteto pozicija dėl Europos semestro atsižvelgiant į sanglaudos politiką

8. Regionų komitetas primena savo ankstesnes 2017–2018 m. priimtas nuomones ir rezolucijas dėl Europos semestro bei vietas ir regionų valdžios institucijų vaidmens jį įgyvendinant, sąsają su sanglaudos politika ir subsidiarumo, partnerystės ir daugiapakopio valdymo principų taikymo.

9. Komitetas remia ES siekį skatinti reformas valstybėse narėse siekiant didinti konkurencingumą ir augimą, stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą bei ekonominę konvergenciją, taip pat didinti atsparumą išorės sukrėtimams, kad būtų pagerintas euro zonos stabilumas ⁽¹⁾.

10. Atsižvelgdamas į šias reformas, Komitetas prašo nustatyti naują, strategiją „Europa 2020“ pakeisiančią strateginę programą. Ši nauja strategija taip pat suteiktų tinkamą progą reformuoti Europos semestro valdymą, nes regionai ir savivaldybės – su kai kuriomis teigiamomis išimtimis – paprastai visai nedalyvauja arba menkai dalyvauja rengiant nacionalines reformų programas ⁽²⁾. Tai kenkia demokratiniam Europos semestro turiniui ir jo teritoriniam legitimumui.

11. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad iki šiol per mažai nuveikta, kad vietas ir regionų valdžios institucijos dalyvautų kuriant naujas strategines programas arba rengiant nacionalines reformų programas. Vienas iš būdų užpildyti šią spragą būtų pasinaudoti ekspertinėmis žiniomis, sukaupptomis regioninių centrų tinkle, kuris koordinuojamas Komiteto, 2019–2020 m. iš dvidešimties regionų surinks grįžtamosios informacijos dėl ES politikos įgyvendinimo.

12. Kalbant apie Europos semestrą, Komitetas prašo atkreipti dėmesį į tai, kad visais valdymo lygmenimis nepakankamai prisiimama atsakomybė ir trūksta administracinių gebėjimų, kad būtų galima sėkmingai įgyvendinti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Europos semestro procesui kenkia tai, kad nėra aiškios struktūrinių reformų apibrėžties. Laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų, struktūrinės reformos turėtų būti laikomos tinkamomis tik tuo atveju, jei jos yra svarbios siekiant įgyvendinti Sutartyse nustatytus tikslus, o veiksmai turi būti proporcingi tam, kas būtina tokiam tikslui pasiekti, ir tiesiogiai priklausyti Sąjungos kompetencijai ⁽³⁾.

13. Komiteto nuomone, atsakomybės už konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas prisiėmimą galima sustiprinti aktyviau įtraukiant regionus ir savivaldybes, kad Europos semestru būtų suteiktas teritorinis matmuo tiek *analitiniu lygmeniu* (į metinę augimo apžvalgą, nacionalines reformų programas ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas įtraukiant teritorinių tendencijų ir ES politikos teritorinio poveikio analizę), tiek *veiklos lygmeniu* (užtikrinant aktyvesnę ir sistemingesnę vietas ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą, remiantis partnerystės ir daugiapakopio valdymo principais) ⁽⁴⁾.

14. Kalbant apie Europos semestro, konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų ir sanglaudos politikos koordinavimą, Komitetas teigia, kad sanglaudos politika iš esmės yra nepriklausoma politikos sritis ir kad visada turi būti išlaikytas šios politikos tikslas (ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda). Todėl būtina skirti dėmesio konkrečių šalių rekomendacijų ir sanglaudos programų susietumo lygiui ir nacionalinių, regionų bei vietas valdžios institucijų bendradarbiavimo svarbai tiek nacionalinių reformų programų, tiek sanglaudos programų atžvilgiu ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Europos regionų komiteto rezolucija dėl ekonominės politikos euro zonai ir atsižvelgiant į 2019 m. metinę augimo apžvalgą. (OL C 461, 2018 12 21, p. 1).

⁽²⁾ Europos regionų komiteto rezolucija dėl ekonominės politikos euro zonai ir atsižvelgiant į 2019 m. metinę augimo apžvalgą. (OL C 461, 2018 12 21, p. 1).

⁽³⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Reformų rėmimo programa ir Europos investicijų stabilizavimo priemonė“ (OL C 86, 2019 3 7, p. 335).

⁽⁴⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Europos semestro valdymo gerinimas: elgesio kodeksas dėl vietas ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo“ (OL C 306, 2017 9 15, p. 24).

⁽⁵⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Bendrijų nuostatų reglamentas“ (OL C 86, 2019 3 7, p. 41).

Vietos ir regionų valdžios institucijų pozicija Europos semestro ir sanglaudos politikos atžvilgiu

15. Komitetas konstatuoja, kad, nepaisant Europos semestro ir dabartinių sanglaudos programų susiejimo, ES lygmeniu dar nėra sukurtas mechanizmas, pagal kurį vietos ir regionų valdžios institucijos būtų struktūriškai įtraukiamos rengiant nacionalines reformų programas ir investavimo strategijas. Tačiau buvo priimtas Europos partnerystės elgesio kodeksas, skirtas ESI fondų programų bei partnerystės susitarimų rengimui, įgyvendinimui ir vertinimui. Vadovaujantis šiuo elgesio kodeksu, vietos ir regionų valdžios institucijos yra tiesioginės Komisijos ir valstybių narių partnerės vykdančios pasidalijamąjį sanglaudos politikos valdymą.

16. Komitetas pabrėžia, kad pagal Europos semestrą pateiktos rekomendacijos daugiausia yra susijusios su politikos sritimis, kuriuose ES ir valstybės narės dalijasi kompetencija ir kuriose ES gali veikti tik remdama valstybių narių veiksmus.

17. Komitetas pabrėžia, kad struktūrinis vietos ir regionų valdžios institucijų įtraukimas turėtų tapti nuolatiniu Europos semestro aspektu. Jis apgailestauja, kad metinėje augimo apžvalgoje nurodoma, kad reikia įtraukti socialinius partnerius ir nacionalinius parlamentus, bet ne vietos ir regionų valdžios institucijas, kaip buvo 2018 m.

18. Komitetas pažymi, kad tai prieštarauja subsidiarumo (ES sutarties 5 straipsnio 3 daliai ir Protokolui Nr. 2), daugiapakopio valdymo ir partnerystės principams (žr. Pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienuų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės, 6 straipsnį dėl partnerystės ir daugiapakopio valdymo (COM (2018) 375), nes įgyvendinant sanglaudos politiką konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos daro tiesioginį poveikį politikos formavimui vietos ir regionų lygmeniu ir todėl nustato šio valdymo lygmens įpareigojimus tose politikos srityse, kuriose jis turi teisėkūros galią. Be to, tai prieštarauja Europos Tarybos Europos vietos savivaldos chartijos principams.

19. Šiuo požiūriu Komitetas atkreipia dėmesį į 2018 m. spalio 23 d. Komisijos komunikatą dėl subsidiarumo ⁽⁶⁾, kuriame, be kita ko, pripažįstama, kad vietos ir regionų valdžios institucijos skiriasi nuo kitų suinteresuotųjų subjektų, nes jos imasi vadovaujamojo vaidmens įgyvendinant Sąjungos teisę, ir kad „daugeliu atvejų kiekviena valstybė narė teisėkūros procedūros metu turėtų geriau pristatyti nacionalinių ir regioninių parlamentų, taip pat vietos ir regioninių valdžios institucijų nuomones“.

20. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į Subsidiarumo ir proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės ketvirtąją rekomendaciją, kurioje teigiama, kad „valstybės narės turėtų vadovautis Europos Komisijos gairėmis ir prasmingai bendrauti su vietos ir regioninėmis valdžios institucijomis rengdamos savo nacionalines reformų programas ir kurdamos ir įgyvendindamos struktūrines reformas vykstant Europos semestro procesui siekiant padidinti atsakomybę už tokias reformas ir pagerinti jų įgyvendinimą“ ⁽⁷⁾.

21. Todėl Komitetas pabrėžia, kad geriausias būdas užkirsti kelią subsidiarumo principo pažeidimams ir užtikrinti veiksmingą politikos koordinavimą – visapusiškai ir struktūruotai į Europos semestrą įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas, taikant partnerystės ir daugiapakopio valdymo principus. Tokiomis aplinkybėmis Komitetas yra susirūpinęs dėl to, kad Taryboje vykstančiose derybose dėl Bendrųjų nuostatų reglamento kalbama apie partnerystės ir daugiapakopio valdymo principų sušvelninimą, nes tai gali pakenkti veiksmingam Europos semestro ir sanglaudos politikos koordinavimui.

Konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų ir naujosios sanglaudos politikos programų rengimas 2021–2027 m.

22. Atsižvelgdamas į ES Tarybai pirmininkaujančios Rumunijos prašymą pateikti Komiteto nuomonę, ar susiejus sanglaudos programas ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas regionai vis dar turės pakankamai lankstumo ir kokiais būdais būtų galima regionams suteikti geresnę vietą Europos semestre, Komitetas toliau išdėsto savo pastabas.

23. Komitetas palankiai vertina tai, kad 2019 m. metinėje augimo apžvalgoje skiriama dėmesio Europos investicijų politikos regioniniam aspektui, tačiau pažymi, kad šis dėmesys gana ribotas.

24. Komitetas pažymi, kad į 2019 m. šalių ataskaitas pirmą kartą įtrauktas regioninių skirtumų vertinimas ir „Su 2021–2027 m. sanglaudos politikos finansavimu susijusių investicijų gairės“ (D priedas) kiekvienai valstybei narei, ir taip pradedamas Komisijos ir valstybių narių dialogas dėl sanglaudos politikos programavimo 2021–2027 m.

⁽⁶⁾ COM(2018) 703 final.

⁽⁷⁾ Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės galutinė ataskaita „Aktyvus subsidiarumas. Nauji darbo metodai“ (2018 m. liepos mėn.).

25. Komitetas palankiai vertina tai, kad 2019 m. metinėje augimo apžvalgoje pareiškama, kad „Europai reikia turėti ilgalaikį požiūrį“. Jis pabrėžia, kad bendras ilgalaikių tikslų rinkinys leistų lengviau rasti būtinus kompromisus tarp tvaraus augimo, sanglaudos, socialinės įtraukties, atsparumo ir makroekonominio stabilumo tikslų, taip suteikiant valstybėms narėms galimybę pasiekti veiksmingą ir socialiai priimtina investicijų ir struktūrinių reformų derinį.
26. Todėl Europos Komisija ir valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi valdymo lygmenys dalyvautų rengiant šalių ataskaitas ir ypač konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, nustatant investicijų ir reformų, kurios labiausiai tinka jų šalims ir regionams, derinį ir kuriant atitinkamą politiką pagal šalių ataskaitas.
27. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas dar kartą primena savo poziciją, kad reikia sukurti elgesio kodeksą dėl vietos ir regionų valdžios institucijų įtraukimo siekiant gerinti Europos semestro valdymą⁽⁸⁾. Svarbu, kad Europos semestro procese vietos ir regionų valdžios institucijos būtų oficialiai pripažintos, kad konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos per dialogą ir horizontalųjį koordinavimą atitinkamai atvejais galėtų virsti investicijomis pagal naujas sanglaudos programas.
28. Komitetas pabrėžia, kad naujų sanglaudos programų programavimo procesas jau prasidėjo 2019 m. vasario 27 d. paskelbus šalių ataskaitas⁽⁹⁾ ir taip sudarius sąlygas rengti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas ir NRP, todėl reikia skubiai užtikrinti oficialią vietos ir regionų valdžios institucijų poziciją politikos procese įgyvendinant Europos semestrą. Šią problemą prirėkus būtų galima išspręsti dabartinį partnerystės elgesio kodeksą pradedant taikyti ir Europos semestro politikos procesui.
29. Siekdamas sustiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį Europos semestre, Komitetas remia iniciatyvas, pagal kurias renkami vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo rengiant NRP ir investavimo strategijas gerosios praktikos pavyzdžiai ir jais keičiamasi.
30. Vietos ir regionų valdžios institucijoms oficialiai nedalyvaujant Europos semestro politikos procese, kyla pavojus, kad naujų sanglaudos programų programavimui bus taikomas principas „iš viršaus į apačią“ ir bus nepageidaujamai apribota vietos ir regionų lygmens pasirinkimo laisvė bei nukentės lankstumas. Tai gali dar labiau atgrasyti priimti atsakomybę už konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas ir trukdyti sėkmingai įgyvendinti naujas sanglaudos programas, o tai prieštarauja Komisijos siekiui, kad sanglaudos politika taptų labiau orientuota į rezultatus ir duotų didesnės pridėtinės vertės ES ir jos valstybėms narėms.

Bruselis, 2019 m. balandžio 10 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁸⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Europos semestro valdymo gerinimas: elgesio kodeksas dėl vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo“ (OL C 306, 2017 9 15, p. 24).

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

Europos regionų komiteto nuomonė. ES miškų strategijos įgyvendinimas

(2019/C 275/02)

Pranešėjas	Ossi Martikainen (FI/ALDE), Lapinlahčio savivaldybės tarybos narys
Pamatiniai dokumentai	Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ES miškų strategijos „Nauja ES miškų strategija – miškams ir su mišku susijusiam sektoriui“ įgyvendinimo pažangos COM(2018) 811 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina Europos Komisijos miškų strategijos įgyvendinimo ataskaitą, kuri buvo paskelbta 2018 m. gruodžio 7 d., ir pripažįsta, kad ji buvo reikalinga. Komitetas, remdamasis ataskaita, mano, kad miškų strategija yra naudinga įvairių politikos sričių koordinavimo priemonė. Pasiteisino strategijos prioritetinių sričių pasirinkimas ir apskritai buvo padaryta pažanga siekiant nustatytų tikslų. Tačiau tęsiant nuoseklius veiksmus regionų ir vietos lygmeniu valstybėse narėse bei plėtojant išorės santykius galima pasiekti dar daugiau;

2. primindamas savo ankstesnę nuomonę⁽¹⁾, kuri daugeliu aspektų atitinka pačios Komisijos vertinimus, Komitetas ragina Komisiją toliau didinti su miškais susijusių politikos sričių ir priemonių nuoseklumą, kad būtų galima geriau atsižvelgti į visą miškų vertės grandinę, biologinę įvairovę ir įvairias funkcijas. Svarbu, kad rengiant su miškais susijusias politikos priemones, įskaitant ir tas, kurios susijusios netiesiogiai, dalyvautų Miškų nuolatinis komitetas;

3. ragina Komisiją išnagrinėti, ar dabartinis miškų klausimų valdymas, požiūris į juos ir ES ištekliai yra tinkami ir aktualūs, taip pat koks iš tikrųjų šių išteklių poveikis vertės grandinei, atsižvelgiant į didėjančią miškų svarbą tiek tvarios pasaulinės politikos požiūriu, tiek valstybėms narėms bei jų regionams;

4. mano, kad, atsižvelgiant į miškų sektoriui priskiriamą aiškią aplinkosauginę funkciją, laikotarpiui po 2020 m. Komisija turėtų pateikti naują, aktualią miškų strategiją, dar aktyviau atlikdama kelrodės vaidmenį. Joje reikėtų skirtingai vertinti įveistus miškus, o miško masyvų atkūrimą vietovėse, kurios gali sudykumėti, laikyti strategine būtinybe. Šiuo tikslu, be kita ko, gali reikėti iš naujo įvertinti, kaip skiriamas biudžetas ir koks jo poveikis;

5. ragina Komisiją užtikrinti, kad rengiant pirmiau minėtą strategiją būtų pakankamai atstovaujama valstybėms narėms, regionams ir miškininkystės ekspertams bei organizacijoms, taip pat mokslinių tyrimų struktūroms, kad būtų pasiekta norimų rezultatų ir kad šis procesas būtų įtraukus;

6. siekdamas įvertinti miškų strategijos įgyvendinimą, Komitetas toliau išdėsto savo požiūrį dėl tų Komisijos ataskaitoje įvardytų prioritetų, kurie yra konkrečiai susiję su RK įgaliojimais:

7. Finansai ir administravimas

7.1. Vietos ir regionų valdžios institucijos turi aktyviai dalyvauti kuriant ir įgyvendinant ES skatinamas ir finansuojamas miškų sektoriaus priemones. Miškų savininkai ir už miškų valdymą ir administravimą atsakingi subjektai, įskaitant savivaldybes ir regionų valdžios institucijas, turi atlikti svarbų vaidmenį stiprinant tvarų miškų naudojimą ir savo vieningus išpareigojimus gyventojams ir kaimo ekonomikai.

(¹) Europos regionų komiteto nuomonė „ES miškų strategijos laikotarpio vidurio peržiūra“ (OL C 361, 2018 10 5, p. 5).

7.2. Vietos ir regionų valdžios institucijos gali prisidėti prie miškininkystės sektoriaus priemonių nuoseklumo ir veiksmingumo didinimo ir veikti kaip sąsaja tokiomis aplinkybėmis, kai dėl struktūrinių visuomenės pokyčių daugelyje valstybių narių privati miškų nuosavybė tampa susiskaidžiusi ir fragmentiška arba jos atsisakoma. Minėtos institucijos kaip priemonės galėtų apsvarstyti bendrų formų, pavyzdžiui, miškininkystės susivienijimų ir asociacijų, skatinimą ir aktyvios miškininkystės koncepcijos plėtojimą. Šiuo požiūriu vietos ir regionų valdžios institucijos turės remti bendradarbiavimą miškininkystės sektoriuje; vieša parama turi būti teikiama galimybių studijoms, vietos renginiams ir populiarinimo veiklai siekiant pasinaudoti gausiais miškų ekosistemų ištekliais ir paslaugomis.

7.3. Miškų sektoriui reikia tinkamo finansavimo pagal BŽŪP, ypač finansuojant kaimo plėtrą, nes šias lėšas daugelis regioninių ir vietos subjektų naudoja siekdami savo regionuose sustiprinti miškininkystės veiklą ir paskatinti tvarų naudojimą. Kadangi nacionaliniu lygmeniu BŽŪP tampa lankstesnė, daugelyje regionų miškų sektorius gali atlikti dar svarbesnį vaidmenį arba priešingai – jo svarba gali sumažėti, įgyvendinant kaimo plėtros priemones. Tai svarbu užimtumui kaimo vietovėse, regionų ekonomikai ir darniam vystymuisi. Todėl dabar itin svarbu užtikrinti deramą miškininkystės priemonių finansavimą kaip kaimo plėtros finansavimo dalį pagal BŽŪP. Kad nacionalinės BŽŪP programos darytų poveikį klimatui ir aplinkai, reikia regionų ir vietos valdžios institucijų indėlio ir įvairių valdymo lygmenų bendradarbiavimo. Miškų sektoriaus finansavimo galimybės taip pat turėtų būti viešinamos kiekvienu valdymo lygmeniu, kad jomis būtų galima visapusiškai ir tinkamai naudotis.

7.4. RK atkreipia dėmesį į tai, kad daugelyje Europos valstybių narių miškų kelių tinklas yra labai prastas, todėl pabrėžia, kad reikia finansuoti Europos tyrimą dėl miškų kelių tinklo įvertinimo.

7.5. Papildomai prie ankstesnių priemonių, susijusių daugiausia su BŽŪP, miškų sektorius taip pat turi daug galimybių pasinaudoti lėšomis pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas; be BŽŪP, miškų sektoriui taip pat turi būti leidžiama naudotis specialiomis programų „Horizontas“, LIFE+, Erasmus+, struktūrinių fondų ir Solidarumo fondo lėšomis.

8. Vietos ir regionų ekonomika, žalioji ekonomika, užimtumas

8.1. Miškai atlieka svarbų vaidmenį plėtojant Europos ir jos regionų bioekonomiką bei biologinę įvairovę ir pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, žaliosios ekonomikos. Vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų, be kita ko, prisidėti prie regionų darnaus vystymosi planų, bioekonomikos strategijų, švietimo, ekologiškai tvarios statybos, anglies dioksido sekvestracijos ilgaamžiuose medienos produktuose, atsinaujinančiosios energijos sistemos diegimo ir MVĮ verslumo skatinimo miškų sektoriuje. Kai tinkama, miškų sektoriuje reikėtų steigti regioninio bendradarbiavimo grupes, kurios apimtų ne tik miškų įmones, miškų savininkus ir regionų bei vietos valdžios institucijas, bet ir savivaldybes, regionų administravimo institucijas, regionų akademijas, universitetus ir NVO, taip pat privačias įmones, dirbančias miško žaliavų ir produktus naudojančiuose sektoriuose.

8.2. Daugelyje Europos kaimo regionų mažėja gyventojų ir darbo vietų skaičius. Pradėjus vartoti miško produktus, pavyzdžiui, statybos ir energijos gamybos sektoriuose, didėtų užimtumas ir mokestinės pajamos retai apgyvendintuose regionuose. Tas pats pasakytina apie platesnio masto žaliąją ekonomiką, kurioje miškai taip pat yra svarbus turtas turizmo, biologinės įvairovės, rekreacijos ir piliečių gerovės požiūriu. Kadangi miškų sektorius yra trečias pagal dydį ES darbdavys (jame visoje ES dirba virš 3,5 mln. žmonių), jis daro didelį poveikį Europos socialinei ir teritorinei konvergencijai. Norint atgaivinti ir remti ekonomiką, miškų sektoriaus strategija taip pat turi būti skatinama plėtoti visus miško ekosistemų produktus ir paslaugas.

8.3. Numatomas medienos ir biomasės paklausos augimas turi būti neatsiejamas nuo tvarios miškotvarkos, kurią bendruomeninių miškų atveju gali patvirtinti Miškų tarnyba, o privačių miškų atveju – privačios sertifikavimo sistemos.

8.4. Skirtingi administraciniai lygmenys turėtų bendradarbiauti: geroji patirtis ir rezultatai regioniniu lygmeniu turėtų daryti įtaką ES ir valstybių narių lėšų skyrimo metodams inovacijoms ir technologijoms miškų sektoriuje finansuoti, ir susieti įvairius miškų naudojimo būdus. Tai taip pat galėtų padėti sukurti regionams skirtas veiksmingas ir prieinamesnes finansines priemones miškų sektoriui vystyti. Miškų sektoriuje būtina imtis naujų, tikslinių priemonių, kad iki 2050 m. būtų pasiektas taršos anglies dioksidu nedidinančios Europos tikslas. Vietos ir regionų valdžios institucijų užduotys ir įgaliojimai valstybėse narėse skiriasi, tačiau visur turėtų būti siekiama taikyti visapusišką ir nuoseklų strateginį požiūrį, susiejantį bendrus skirtingų lygmenų tikslus ir poreikius, be kita ko, susijusius su infrastruktūra, informacinėmis sistemomis ir keitimusi informacija, taip pat valdžios institucijų užduotimis, pavyzdžiui, leidimų išdavimu ir priežiūra. Visos valstybės narės ir ekonomikos sektoriai turėtų prisidėti prie išmetamo CO₂ kiekio mažinimo tikslų įgyvendinimo subalansuotai atsižvelgiant į teisingumo ir solidarumo principus.

8.5. Komitetas mano, kad visais ES instituciniiais lygmenimis reikia užtikrinti geresnį informavimą apie tvarios miškotvarkos svarbą, taip pat sudaryti galimybes plėsti, įgyvendinti ir koordinuoti informuotumo didinimo kampanijas apie miško daugiafunkciškumą ir daugiropą naudą, kurią tvari miškotvarka suteikia ekonominiu, socialiniu ir aplinkosaugos požiūriu.

9. Biologinė įvairovė, klimato kaita, miškų sveikata

9.1. RK pabrėžia, kad svarbu skatinti tinkamą miškų valdymą ir integruoti žemės ir miškų ūkio politiką ir hidrogeologinę ir klimato rizikos valdymo politiką.

9.2. RK atkreipia dėmesį į Komisijos pastabą, kad, nepaisant didelių pastangų išsaugoti skirtingus miškų ir buveinių tipus, be kita ko, per „Natura 2000“ tinklą ir įgyvendinant Paukščių ir Buveinių direktyvas, biologinės įvairovės požiūriu norimos pažangos nepasiekta. Komisija turėtų pateikti išsamesnį vertinimą, kokiose srityse buvo pasiekta rezultatų, kokių priemonių reikėtų imtis siekiant teigiamų pokyčių ir ar priemonės buvo suderintos atsižvelgiant į miško buveinių paplitimą ir retumą visoje ES, ypatingą dėmesį skiriant tiems regionams, kuriuose biologinė įvairovė yra didžiausia, pavyzdžiui, atokiausiems regionams. Reikia finansuoti mokslinius tyrimus, kuriais siekiama atlikti plataus masto miškų būklės ir jų ekosisteminių paslaugų vertinimą, ypač naujose valstybėse narėse. Tai būtina siekiant išsaugoti ir sustiprinti didelės aplinkosauginės vertės gamtos paveldą šiuo tikslu plėtojant esamus ekologinius tinklus.

9.3. Miškams tenka svarbus vaidmuo sprendžiant su klimato kaita susijusias problemas, nes juose vyksta išmetamo CO₂ sekvestracija, kaupimas ir virsmas kitais elementais. Klimato poveikis turi būti laikomas kompleksine tvarios miškininkystės tema, kurioje visapusiškai atsižvelgiama į miškų galimybes: kaip galima pakeisti iškastinį kurą bei iškastines statybines medžiagas ir su jomis susijusius produktus; kokią įtaką miškotvarka daro anglies sekvestracijai, galiausiai, kaip paskatinti miškų savininkus vykdyti tvarią miškotvarką ir kaip už ją atlyginti; kokią grėsmę klimato kaita kelia miškams; kaip užtikrinti galimybes auginti vietines medžių rūšis ir kokių mastu subalansuotai naudoti nevietines medžių rūšis ir pan.

9.4. RK ragina Europos Komisiją visapusiškai įtraukti regionus ir savivaldybes įgyvendinant Pastangų pasidalijimo reglamentą (PPR) ⁽²⁾ ir Reglamentą dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF) ⁽³⁾, nustatant 2030 m. išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus ir parengiant konkrečių iniciatyvų jiems pasiekti.

9.5. Dėl klimato kaitos ir miškų įvairovės nykimo dideli miškų plotai gali tapti pažeidžiami dėl gaisrų, audrų, ligų ir su kenkėjais susijusių nuostolių. Tokiais galimais atvejais priimant administracinius sprendimus visada reikia pasverti, kokie kiti pavojai gali kilti nesiėmus veiksmų. Tokiems galimiems atvejams turėtų būti pasirengta nuolat atnaujinant teisės aktus, kuriais siekiama remti miškų planavimą ir užkirsti kelią tokiems nuostoliams, ir numatant finansavimą, kuris būtų skiriamas žalos prevencijai, ekstremalių situacijų, nuniokotų teritorijų valdymui, miško atkūrimo ir atsodinimo skatinimui bei ekonominių problemų, su kuriomis susiduria dideli nelaimės ištikti regionai, atsvarai. Šiuo atžvilgiu reikia regioniniu lygmeniu finansuoti galimos rizikos veiksmų žemėlapių sudarymą. Aktyvi miškininkystė gali būti naudinga prevencijos ir ankstyvojo nustatymo priemonė miškų sveikatos būklės gerinimo srityje.

9.6. Reikėtų didinti visuomenės informuotumą apie gamtinį kapitalą ir miškų teikiamas ekosistemines paslaugas visuomenei ir, kai įmanoma, kurti glaudesnes sąsajas tarp vietos bendruomenių ir jų nuosavybei priklausančių ar nepriklausančių miškų.

9.7. Pabrėžia, kad nelaimių rizikos valdymo srityje nepaprastai svarbu imtis principu „iš apačios į viršų“ pagrįstų veiksmų, taip pat įgyvendinti ES priemones šiems veiksams papildyti, jei nelaimė viršija valstybės narės pajėgumus. ES priemonių, kurios ypač naudingos audrų ir miškų gaisrų atvejais, sąrašė yra Sąjungos civilinės saugos mechanizmas, ES solidarumo fondas ir Europos Komisijos finansuojami bandomieji projektai, kuriais siekiama pašalinti administracines ir teisinės kliūtis nelaimių rizikos valdymui pasienio teritorijose.

9.8. Skubiai reikia ES veiksmų plano dėl miškų naikinimo ir alinimo, kaip prašo Europos Parlamentas ir pagrindiniai suinteresuotieji subjektai, kad būtų galima geriau įvertinti, kaip aplinką veikia ES produktų ir žaliavų vartojimas, kuris gali prisidėti prie miškų naikinimo ir alinimo už ES ribų. Todėl RK prašo naujos Europos Komisijos šį prašymą įtraukti į savo politinius prioritetus.

⁽²⁾ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įsipareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 156, 2018 6 19, p. 26).

⁽³⁾ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/841 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir absorbuojamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 ir Sprendimas Nr. 529/2013/ES (OL L 156, 2018 6 19, p. 1).

10. Tarptautinis ir tarpregioninis bendradarbiavimas miškų sektoriuje

10.1. Svarbu, kad ES tėtų savo veiklą siekdama užtikrinti bendradarbiavimą ir pagrindą susitarimams – tiek Europos, tiek viso pasaulio mastu – dėl miškų sektoriaus ir prekybos miško produktais, taip pat įtvirtinti tvarios miškininkystės principus kaimyninėse šalyse, savo ekonominiuose išorės santykiuose ir vystymosi politikoje. Galimų įtakos sričių pavyzdžiai yra 2030 m. JT strateginis miškų planas, „Forest Europe“ ir pasauliniai tikslai miškų srityje.

10.2. Daugelis svarbių ES miškų teritorijų yra prie jos išorės sienų, o miškų tipai, miško ekonomika ir miškams kylančios grėsmės dažnai pranoksta šias sienas. Svarbu, kad pasienio regionų vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų veiksmingiau naudotis ES išorės santykių programomis miškų sektoriuje.

10.3. Regionų ir vietos valdžios institucijų atstovai turi aktyviai dalyvauti rengiant, įgyvendinant ir stebint tarptautinius ES įsipareigojimus miškų sektoriuje, taip pat reikia nustatyti nuolatinės procedūras, kad šis tikslas būtų įgyvendintas praktiškai.

10.4. Labai svarbu būtų Europos Sąjungoje skatinti nacionalinį ir regioninį bendradarbiavimą, kad būtų lengviau keistis įgūdžiais ir didinti regionų konkurencingumą. Sustiprinti tinklai taip pat būtų geriau pasirengę suteikti paramą natūralių trikdžių, pavyzdžiui, miškų gaisrų, audrų, sausrų ir potvynių, atvejais.

11. Švietimas ir komunikacija

11.1. Būtina skatinti visuomenės poreikius, kurie įteisintų ir gintų pagrindinę miškų funkciją atremiant mums kylančius klimato ir ekonominius iššūkius.

11.2. Tai galima pasiekti tik dedant ypatingas pastangas informuojant ir šviečiant apie miškų vaidmenį klimato kaitos švelninimo ir perėjimo prie gamtos išteklių grindžiamos bioekonomikos srityse, šiuo tikslu pasitelkiant ne tik nacionalines ir tarptautines, bet ir piliečiams artimesnes – vietos ir regionų lygmens kampanijas.

11.3. Komunikacijos ir švietimo priemonėmis pirmiausia reikėtų siekti įveikti dvi egzistuojančias kognityvines kliūtis: neigiamą požiūrį į medienos eksploatavimą turi pakeisti miškininkystės kaip tvarios miškotvarkos, grindžiamos miškų mokslu, sistemos pripažinimas, o miškų išsaugojimo priešpastatymą miškotvarkai turi pakeisti tai suderinti leidžianti tvarios miškotvarkos koncepcija.

11.4. Komunikacijai ir švietimui skirtose grupėse turėtų dalyvauti miškininkystės srities specialistai, išmanantys tiek miškininkystės, tiek tvarios miškotvarkos sritis.

Bruselis, 2019 m. balandžio 11 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LUXEMBURGAS

LT